

ZP-P.9514.10.2022.JS

Pan
Roman Szelemej
Prezydent Miasta Wałbrzycha
Pl. Magistracki 1
58 – 300 Wałbrzych
organizator
Zakładu Aktywności Zawodowej „Victoria”
ul. 1 Maja 112
58 – 300 Wałbrzych

Wystąpienie pokontrolne

W okresie 25.10.2022 r. do dnia 25.11.2022 r., działając na podstawie art. 30 ust. 3b ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r., poz. 573 ze zm.), zwanej dalej „ustawą”, zespół kontrolujący w składzie: Joanna Stańda - starszy inspektor wojewódzki, przewodnicząca zespołu kontrolującego oraz Sylwia Łuczowska – starszy inspektor wojewódzki, członek zespołu kontrolującego z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego przeprowadził kontrolę okresową Zakładu Aktywności Zawodowej „Victoria”, ul. 1 Maja 112, 58 – 300 Wałbrzych, którego organizatorem jest Gmina Wałbrzych, Pl. Magistracki 1, 58 – 300 Wałbrzych.

Zakres kontroli obejmował realizację warunków określonych w art. 29 ust. 1 - 1b, art. 29 ust. 3 pkt 1 ustawy z uwzględnieniem § 11, § 12 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zakładów aktywności zawodowej (Dz. U. z 2021 r., poz. 1934), zwanego dalej „rozporządzeniem” oraz art. 31 ust. 4 ustawy z uwzględnieniem § 14 - § 18 ww. rozporządzenia w okresie od dnia 01.07.2022 r. do dnia 25.10.2022 r. tj. do dnia kontroli.

Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 28.06.2022 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego planem kontroli na II półroczu 2022 r.

Za wykonywanie zadań w zakresie objętym kontrolą odpowiedzialny jest:

- w Gminie Wałbrzych - Pan Roman Szelemej - Prezydent Miasta Wałbrzycha,
- w Zakładzie Aktywności Zawodowej - Pan [imię] [nazwisko] - Dyrektor Zakładu.

Spełnianie przez zakład aktywności zawodowej warunków i obowiązków objętych zakresem kontroli oceniam **pozytywnie z nieprawidłowościami**. Ocena ta znajduje uzasadnienie w stwierdzonym w czasie kontroli następującym stanie faktycznym:

AD) zakresu kontroli dotyczącego: wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych, obiektów i pomieszczeń, opieki medycznej, nieprowadzenia działalności gospodarczej, o której mowa w art. 29 ust. 3 pkt 1 ustawy, to Zakład spełnia wymogi określone w:

- 1) art. 29 ust. 1 pkt 1 i art. 29 ust. 1a - ust. 1b ustawy, bowiem zakład aktywności zawodowej zachowuje wymagane ustawą wskaźniki zatrudnienia osób niepełnosprawnych, a mianowicie: co najmniej 70% ogółu osób zatrudnionych w tej jednostce stanowią osoby niepełnosprawne zaliczone do:
 - znacznego stopnia niepełnosprawności,
 - umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną.

Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną, liczony jako przeciętny udział procentowy osób niepełnosprawnych w zatrudnieniu ogółem, nie przewyższa 35%.

Okoliczności te potwierdzają przedłożone przez kontrolowanego:

- imienne wykazy pracowników pozostających w zatrudnieniu w okresie objętym kontrolą, w tym informacje o schorzeniach pracowników z orzeczoną umiarkowaną stopniem niepełnosprawności,
 - wykazy dotyczące wskaźników zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
 - wykazy osób zatrudnionych i zwolnionych w okresie objętym kontrolą,
 - wykaz pracowników korzystających z nieświadczenia pracy ze względu na okoliczności, o których mowa w art. 21 ust. 5 ww. ustawy o rehabilitacji,
- 2) art. 29 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy, użytkując obiekty i pomieszczenia przy ul. 1 Maja 112 w Wałbrzychu i ul. Przywodnej 1 w Wałbrzychu, które zgodnie z decyzjami Państwowej Inspekcji Pracy Okręgowego Inspektora Pracy we Wrocławiu z dnia 01.07.2016 r. oraz z dnia 12.05.2021 r. odpowiadają przepisom i zasadom bezpieczeństwa i higieny pracy oraz uwzględniają potrzeby osób niepełnosprawnych w zakresie przystosowania stanowisk pracy, pomieszczeń higieniczno-sanitarnych i ciągów komunikacyjnych oraz spełniają wymagania dostępności do nich,

3) art. 29 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 28 ust. 1 pkt 3 ustawy, albowiem w Zakładzie:

a) doraźna opieka medyczna zapewniona została w oparciu o zawartą na czas nieokreślony umowę z dnia 29.06.2016 r. wraz z aneksem nr 1 do tej umowy z podmiotem leczniczym z siedzibą w Wałbrzychu; przedmiotem umowy jest udzielanie świadczeń w ramach doraźnej opieki medycznej pracownikom Zakładu,

b) specjalistyczna opieka medyczna zapewniona została w oparciu o zawartą na czas nieokreślony, umowę:

- z dnia 24 czerwca 2016 r. wraz z załącznikami nr 1 i nr 2 do tej umowy z podmiotem leczniczym z siedzibą w Wałbrzychu; przedmiotem umowy jest świadczenie usług specjalistycznej opieki medycznej dla osób niepełnosprawnych zatrudnionych w zakładzie,
- z dnia 21.11.2016 r. w zakresie psychiatrii z lekarzem prowadzącym Indywidualną Praktykę Lekarską z siedzibą w Wałbrzychu,

c) usługi rehabilitacyjne zapewnione zostały w oparciu o:

- zawartą na czas nieokreślony umowę o pracę z technikiem masażystą,
- zawartą na czas nieokreślony umowę o pracę z fizjoterapeutą posiadającym wpis do Krajowego Rejestru Fizjoterapeutów,
- zawartą na czas nieokreślony umowę o pracę z fizjoterapeutą posiadającym wpis do Krajowego Rejestru Fizjoterapeutów,

4) art. 29 ust. 3 pkt 1 ustawy, albowiem zakład aktywności zawodowej nie prowadzi działalności gospodarczej, polegającej na wytwarzaniu wyrobów przemysłu paliwowego, tytoniowego, spirytusowego, winiarskiego, piwowarskiego, a także pozostałych wyrobów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 1.5% oraz wyrobów z metali szlachetnych albo z udziałem tych metali lub handlu tymi wyrobami, co potwierdza oświadczenie z dnia 07.10.2022 r.

AD) zakresu kontroli dotyczącego czasu zajęć rehabilitacyjnych, to Zakład spełnia wymogi określone w § 12 ust. 1 i ust. 3 rozporządzenia, albowiem czas trwania zajęć rehabilitacyjnych dla zatrudnionych w zakładzie osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności wynosi 60 minut dziennie i zajęcia te odbywają się poza czasem pracy pracowników, co potwierdzają:

- regulamin organizacyjny, wprowadzony zarządzeniem nr 17/2021 Dyrektora Zakładu z dnia 22.11.2021 r.

- oświadczenie Dyrektora Zakładu z dnia 21.10.2022 r., w którym wskazuje, że zajęcia rehabilitacyjne są realizowane przed lub po zakończeniu pracy oraz z dnia 07.11.2022 r., dotyczące czasu trwania tych zajęć.

Niemniej dokonując szczegółowej analizy zajęć rehabilitacyjnych na próbie losowej, która obejmowała dziesięciu pierwszych pracowników niepełnosprawnych z listy „podsumowanie zabiegów 2022 r.” za lipiec 2022 r., w stosunku do których czas realizacji zajęć wynosił powyżej wartości „0”, stwierdzono przypadki:

- podpisywania przez pracowników list obecności na zajęciach, podczas gdy w grafiku w danym dniu miesiąca zajęcia rehabilitacyjne nie były dla nich zaplanowane,
- braku podpisu pracowników na liście obecności w dniach wyznaczonych w grafiku zajęć,
- niepotwierdzania przez pracowników podpisem swojej obecności z powodu braku listy obecności w danym dniu miesiąca, pomimo zaplanowania tych zajęć w grafiku.

Na prośbę o wyjaśnienie przyczyn braku podpisów pracowników na listach obecności na zajęciach rehabilitacyjnych, Dyrektor Zakładu w piśmie z dnia 27.10.2022 r. wskazał, że:

- ZAZ „Victoria”, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 28 ust. 1 pkt 3 ustawy o rehabilitacji, czynnie zapewnia możliwość udziału w rehabilitacji wszystkich zatrudnionych osób niepełnosprawnych. Przejawia się to w postaci jak najlepszego wyposażenia w sprzęt do kinezyterapii i urządzenia do zabiegów fizykalnych oraz zatrudnienie profesjonalnej kadry fizjoterapeutów. Ponieważ żaden przepis wymienionej ustawy nie obliuguje osób z niepełnosprawnościami do korzystania z tak zorganizowanych usług, tym samym też nie daje kierownikowi ZAZ upoważnienia do egzekucji takiego obowiązku. Uczestnictwo ma zatem charakter fakultatywny i w związku z tym, nie można obiektywnie stwierdzić braku korelacji wyznaczonych w grafiku zajęć z faktycznym uczestnictwem. Fakt umieszczenia informacji o osobie niepełnosprawnej w grafiku, potwierdza gotowość świadczenia dla niej optymalnej usługi rehabilitacji medycznej oraz zapewnienie o możliwości uczestnictwa w tej rehabilitacji w danym dniu, gdy tylko ta osoba zgłosi chęć i potrzebę skorzystania z zajęć. Osoba zgłaszająca chęć i potrzebę udziału w danym dniu – nawet gdyby formalnie miała zaplanowane usługi rehabilitacji w innym terminie – nigdy nie jest odsyłana. Natomiast osoba, która nie zgłosiła się na zajęcia nie ma obowiązku rozliczania się z nieobecności.
- brak podpisów na liście związany jest z brakiem obowiązku wpisywania się na listę obecności, a w przypadku braku takiej chęci pracownik rehabilitacji nie może zmusić pracownika do uzupełnienia listy [Akta kontroli: str. 407-408, 420-476].

Mając na uwadze ww. wyjaśnienia, należy uznać, że ewidencja czasu zajęć rehabilitacyjnych oraz obecności pracowników na tych zajęciach powinna być prowadzona w sposób pełny i precyzyjny celem ustalenia, czy w tym zakresie zachowywane są warunki określone w § 12 ust. 1 i ust. 3 rozporządzenia w sprawie zakładów aktywności zawodowej. Tym bardziej, że w kontrolowanym Zakładzie w ramach tych zajęć stworzono możliwość korzystania z zabiegu krioterapii, z którego – jak Dyrektor zaznaczył w oświadczeniu z dnia 21.10.2022 r. – pracownicy korzystają często. Udokumentowanie m.in. częstotliwości korzystania ze sprzętu do krioterapii pozwoli natomiast na obiektywne stwierdzenie, czy wydatek poniesiony ze środków zakładowego funduszu aktywności na zakup aparatu do krioterapii był w szczególności celowy. Rzetelna ewidencja czasu zajęć rehabilitacyjnych nie rodzi automatycznego obowiązku osób z niepełnosprawnościami do korzystania z tych zajęć i tym bardziej nie daje upoważnienia do egzekucji takiego obowiązku, na który to argument Dyrektor Zakładu powoływał się w piśmie z dnia 27.10.2022 r. Niemniej zakład aktywności zawodowej winien posiadać przejrzystą dokumentację potwierdzającą, czy dany pracownik korzysta z zajęć rehabilitacyjnych, jakiego rodzaju są to zajęcia i z jaką częstotliwością pracownik w nich uczestniczy. Dokumentacja taka może posłużyć Dyrektorowi Zakładu w podejmowaniu decyzji w zakresie wydatków z zakładowego funduszu aktywności na wynagrodzenia adekwatnej kadry realizującej te zajęcia oraz na zakup optymalnego sprzętu rehabilitacyjnego z uwzględnieniem celu określonego w § 17 rozporządzenia w sprawie zakładów aktywności zawodowej.

AD) zakresu kontroli dotyczącego czasu pracy zatrudnionych pracowników, to Zakład spełnia wymogi określone w § 11 ust. 1 rozporządzenia, albowiem przedłożone przez kontrolowanego:

- losowo wybrane umowy o pracę,
- imienne wykazy pracowników,
- regulaminu Pracy wprowadzony przez Dyrektora Zakładu na podstawie zarządzenia nr 18/2021 z dnia 22.11.2021 r.,

wskazują, że wymiar czasu pracy zatrudnionych w zakładzie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności wynosi co najmniej 0,55 wymiaru czasu pracy określonego w art. 15 ustawy, a mianowicie: część pracowników zatrudniona jest na 0,55, a część na 0,8 określonego powyżej wymiaru czasu pracy.

Spełnienie warunku określonego w § 11 ust. 2 rozporządzenia, tj. zwiększenie wymiaru czasu pracy do 0,8 etatu na wniosek zespołu programowego, zostało zweryfikowane na podstawie próby losowej dotyczącej sześciu pracowników (trzy osoby z początku oraz trzy osoby z końca listy zatrudnionych w październiku 2022 r.). Dyrektor przedłożył na potwierdzenie tego warunku protokoły z zebrań zespołu programowego dotyczące tychże pracowników.

Niemniej w oświadczeniach z dnia 25.10.2022 r. i 07.11.2022 r. [Akta kontroli: str. nr 101-102, 515] Dyrektor Zakładu wskazał, że:

- schemat pracy w Zakładzie dla osób zatrudnionych na 0,55 etatu odbywa się
 - w systemie po 3 godziny 51 minut dziennie:
I zmiana 8:00-11:51 i II zmiana 11:00 - 14:51
 - w systemie po 7 godzin dziennie:
jedna zmiana 08:00-15:00 (średnio co drugi dzień roboczy)
- schemat pracy w Zakładzie dla osób zatrudnionych na 0,80 etatu odbywa się
 - w systemie po 5 godzin 36 minut dziennie:
I zmiana 8:00-13:36 i II zmiana 09:00 - 14:36
 - w systemie po 7 godzin dziennie:
jedna zmiana 08:00-15:00 (4 dni w tygodniu),
- czas pracy pracowników zatrudnionych w wymiarze 0,55 oraz 0,80 jest rozliczany w systemie kwartalnym.

Pojawiła się jednakże wątpliwość, czy system pracy po 7 godzin dziennie (liczony w kontrolowanym Zakładzie średnio co drugi dzień roboczy lub rozliczany w systemie kwartalnym) przez osoby zatrudnione na 0,55 (jedna zmiana) i 0,80 (jedna zmiana) wymiaru czasu określonego w art. 15 ust. 2 ustawy o rehabilitacji, jest prawidłowy.

Dyrektor Zakładu w piśmie z dnia 17.11.2022 r. [Akta kontroli: str. nr 99-100] doprecyzował, że w przyjętych obecnie w Zakładzie schematach pracy, z założeniem 7 godzinnego dnia pracy, tygodniowe normy czasu pracy wyglądają następująco:

- dla 0,55 etatu: 1 tydzień - 3 dni po 7 godzin = 21 godzin, 2 tydzień - 2 dni po 7 godzin = 14 godzin
- dla 0,80 etatu: 4 dni w tygodniu po 7 godzin = 28 godzin.

W tym miejscu należy zauważyć, że czas pracy dla pracowników w zakładzie aktywności zawodowej został określony w § 11 ust. 1 rozporządzenia w sprawie zakładów aktywności zawodowej, zgodnie z którym czas pracy osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności wynosi co najmniej 0,55 wymiaru czasu pracy określonego w art. 15 ustawy o rehabilitacji. Ten wymiar czasu pracy może być na wniosek zespołu programowego zwiększony do 0,8 wymiaru czasu pracy wskazanego w art. 15 ust. 2 ustawy o rehabilitacji. Przywołany art. 15 ust. 2 ustawy o rehabilitacji natomiast określa normę czasu pracy, która dla osoby niepełnosprawnej zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności nie może przekraczać 7 godzin na dobę i 35 godzin tygodniowo.

Z tych uregulowań wynika, że ustawodawca za punkt odniesienia dla norm czasu pracy pracowników niepełnosprawnych w zakładzie aktywności zawodowej wskazuje art. 15 ust. 2 ustawy o rehabilitacji, jednakże w § 11 ust. 1 i ust. 2 ww. rozporządzenia wprowadza szczegółowe uregulowanie w zakresie czasu pracy pracowników zakładu aktywności zawodowej, które również należy odnieść do czasu pracy na dobę.

Ponadto w regulaminie pracy kontrolowanego Zakładu zostały określone wymiary godzinowe czasu pracy i dla osób niepełnosprawnych zatrudnionych w ramach rehabilitacji społeczno-zawodowej wynoszą odpowiednio:

- 0,55 etatu - 3 godziny 51 minut dziennie, 19 godzin, 15 minut tygodniowo,
- 0,80 etatu - 5 godzin, 36 minut dziennie, 28 godzin tygodniowo.

W regulaminie tym nie ma wzmianki na temat tego, że jedna zmiana niepełnosprawnych pracowników zatrudnionych na 0,55 etatu pracuje po 7 godzin dziennie średnio co drugi dzień roboczy oraz jedna zmiana zatrudnionych na 0,80 etatu pracuje po 7 godzin dziennie przez 4 dni w tygodniu. Przeciwnie w regulaminie wskazano, że praca wykonywana przez pracowników ponad ustalone wymiary czasu pracy stanowi pracę w godzinach nadliczbowych, a ta w odniesieniu do pracowników ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności jest dopuszczalna tylko w przypadkach wskazanych art. 16 ustawy o rehabilitacji.

Ze względu na fakt, że kontrola przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym zachowania norm czasu pracy w odniesieniu do pracowników należy do kompetencji Państwowej Inspekcji Pracy¹, uwagi w tym zakresie zostały przekazane do Państwowej Inspekcji Pracy w piśmie z dnia 05.12.2022 r.

AD) zakresu kontroli dotyczącego zakładowego funduszu aktywności, to Zakład spełnia wymogi określone w:

- 1) § 14 ust. 2 rozporządzenia, albowiem środki zakładowego funduszu aktywności są zgromadzone na wyodrębnionym rachunku bankowym i prowadzi się ich ewidencję, co stwierdzono w oparciu o:
 - zapisy na koncie 135-13501 za okres od 01.01.2022 r. do 25.10.2022 r.,
 - wyciągi bankowe za okres od 01.01.2022 r. do 25.10.2022 r.,
- 2) § 16 ust. 2 rozporządzenia, wydatek dokonany na podstawie § 15 ust. 1, pkt 2 tego rozporządzenia nie przekraczał 40% rocznych wpływów tego funduszu w roku poprzednim, co Dyrektor Zakładu potwierdził w swoim oświadczeniu.

¹ Art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13.04.2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r., poz. 1614), Do zadań Państwowej Inspekcji Pracy należy nadzór i kontrola przestrzegania przepisów prawa pracy, w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisów dotyczących stosunku pracy, wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy, czasu pracy, urlopów, uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem, zatrudniania młodocianych i osób niepełnosprawnych.

Kontrolowana jednostka spełnia częściowo wymogi określone w:

1) § 14 ust. 1 rozporządzenia w związku z art. 31 ust. 4 ustawy, bowiem jak wynika z zapisów na koncie oraz wyciągów bankowych źródłem tworzenia zakładowego funduszu aktywności są:

- kwoty pobranych zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych, które to zaliczki dotyczyły wynagrodzeń za styczeń-październik 2022 r.,
- środki z tytułu zwolnień określonych w art. 31 ust. 1 ustawy, tj.: z podatku od nieruchomości za 2022 r.,
- odsetki od środków zgromadzonych na rachunku tego funduszu.

W zakresie pozostałych, zasilających zakładowy fundusz aktywności środków, określonych w § 14 ust. 1 rozporządzenia oraz w art. 31 ust. 4 ustawy o rehabilitacji, a mianowicie:

- wpływów z dochodu związanego z prowadzeniem z działalności gospodarczej, to Dyrektor Zakładu w piśmie z dnia 21.10.2022 r. wskazał, że nie przekazał dochodu z działalności gospodarczej za 2021 r, ponieważ ustalony wynik finansowy, wyliczony w oparciu o przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz przyjęte zasady w polityce rachunkowości, nie wykazał dochodu za 2021 r.,
- środków z tytułu pozostałych zwolnień określonych w art. 31 ust. 1 ustawy, tj.: z podatku od czynności cywilnoprawnych oraz opłat, z wyjątkiem opłaty skarbowej i opłat o charakterze sankcyjnym, to wyciągi bankowe za okres od 01.01.2022 r. do 25.10.2022 r. wskazują, że w tym okresie wpływy z tytułu zwolnienia z podatku od czynności cywilnoprawnych oraz opłat nie zaistniały.

Podczas kontroli zauważono jednak, że jeden z dwóch tytułów prawnych do nieruchomości, tj. decyzja Prezydenta Miasta Wałbrzycha nr 25/2019 z dnia 24.06.2019 r. dotyczy lokalu użytkowego o powierzchni **316,90 m²** w budynku, z którym jest związany stosunkowy udział w prawie własności nieruchomości przy ul. Przywodnej 1 w Wałbrzychu. Decyzja Państwowej Inspekcji Pracy z dnia 12.05.2021 natomiast wskazuje, że łączny metraż obiektu i pomieszczeń pod tym adresem wynosi **320,30 m²** i taka powierzchnia jest aktualnie użytkowana w tym obiekcie, co Dyrektor Zakładu potwierdził w piśmie z dnia 21.10.2022 r. [Akta kontroli str. nr 397, 400-403].

Godne podkreślenia jest to, że prawidłowo ustalony metraż nieruchomości użytkowanej przez kontrolowany Zakład, ściśle wiąże się ze spełnianiem warunków dotyczących statusu zakładu aktywności zawodowej, określonych w art. 31 ust. 4 ustawy w zakresie źródeł tworzenia zakładowego funduszu aktywności, do których należy również wartość zwolnienia z podatku od nieruchomości, tj. gruntów i budynków o metrażu faktycznie użytkowanym na potrzeby działalności gospodarczej, prowadzonej przez zakład aktywności zawodowej.

Dlatego zasadne jest, aby w deklaracji na podatek od nieruchomości położonej przy ul. Przywodnej 1 w Wałbrzychu, oprócz faktycznej powierzchni gruntowej, ujmować aktualny metraż 320,30 m² posadowionego na niej budynku, dlatego tytuł prawny do nieruchomości zlokalizowanej pod tym adresem również powinien uwzględniać aktualnie użytkowaną wielkość powierzchni tego obiektu.

Na wniosek Dyrektora Zakładu z dnia 26.10.2022 r. Prezydent Miasta Wałbrzycha wydał decyzję nr 18/2022 zmieniającą do decyzji nr 25/2019 i uwzględnił aktualny wymiar powierzchni użytkowej w obiekcie przy ul. Przywodnej 1 w Wałbrzychu. [Akta kontroli str. nr 391-393].

Podsumowując: Zakładowy fundusz aktywności tworzony jest ze źródeł wskazanych w § 14 ust. 1 rozporządzenia, jednakże w odniesieniu jednego z tych źródeł, tj. kwoty zwolnienia z podatku od nieruchomości za 2022 r., to została ona naliczona od zaniżonej powierzchni 316,90 m² budynku posadowionego na nieruchomości przy ul. Przywodnej 1 w Wałbrzychu. Skutkowało to przekazaniem na rachunek zakładowego funduszu aktywności mniejszej od należnej kwoty z tytułu zwolnienia z podatku od nieruchomości, o którym mowa w art. 31 ust. 1 pkt 1a ustawy.

- 2) **§ 15 ust. 1 rozporządzenia**, albowiem zgodnie z przedłożonymi przez Dyrektora Zakładu fakturami i pozostałymi dokumentami potwierdzającymi wydatki, środki zakładowego funduszu aktywności były przeznaczane na cele wskazane w § 15 ust. 1 pkt 1-2, pkt 8-9, 10-11, pkt 13² rozporządzenia.

Niektóre z wydatków jednak nieprawidłowo zakwalifikowano na podstawie § 15 ust. 1, pkt 7, zamiast § 15 ust. 1 pkt 9 rozporządzenia, tj. wydatki zawarte w wykazie przesłanym przy piśmie z dnia 10.10.2022 r. w postaci pożyczek/dofinansowania udzielonych trzem niepełnosprawnym pracownikom na:

- wykonanie ogrzewania gazowego,
- montaż instalacji nawiewno-wywiewnej w lokalu otrzymanym do remontu od Gminy
- sfinansowanie kosztów przystosowania kuchni w przyznanym lokalu mieszkalnym dla osoby poruszającej się na wózku inwalidzkim,

albowiem celem tych wydatków był remont w mieszkaniach prywatnych powyższych pracowników, a § 15 ust. 1, pkt 7 rozporządzenia jest podstawą do dokonywania wydatków na

² Miesięczne wynagrodzenie poszczególnych specjalistów nie przekraczało kwoty wskazanej w § 15 ust. 6 rozporządzenia, zgodnie z którym maksymalna wysokość wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 13, w miesiącu - nie może przekraczać przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim kwartale od pierwszego dnia następnego miesiąca po ogłoszeniu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

pomoc w przygotowaniu, budowie, remoncie i wyposażeniu indywidualnych i zbiorowych form mieszkalnictwa chronionego³ dla osób niepełnosprawnych [Akta kontroli str. nr 167-175, 687-688].

Niemniej nieprawidłowość ta została usunięta w trakcie kontroli, albowiem Dyrektor Zakładu w piśmie z dnia 17.11.2022 r. wskazał, że złożenie przez pracowników wniosków o ww. dofinansowanie i pożyczkę podyktowane było ich sytuacją materialną, która uniemożliwiała sfinansowanie ww. celów ze środków własnych, co skutkowało niemożnością korzystania z otrzymanych przez pracowników lokali mieszkalnych. Uzasadnienie przyznania dofinansowania lub pożyczki miało zatem swoje źródło w § 15 ust. 1 pkt 9 rozporządzenia. Omyłkowo wskazano na § 15 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia, jednakże błąd ten nie został wychwycony i skorygowany na etapie zatwierdzenia przez Dyrektora Zakładu, dlatego dokonano korekty dokumentacji [Akta kontroli str. nr 99-100, 176-185, 692].

Podsumowując: Zakład prawidłowo kwalifikował wydatki z zakładowego funduszu aktywności na cele określone w § 15 ust. 1 pkt 1-2, 8, 9 - 11 i pkt 13 rozporządzenia, natomiast wydatki na remont w prywatnych mieszkaniach trzech niepełnosprawnych pracowników początkowo kwalifikował w oparciu o nieprawidłową podstawę prawną (było § 15 ust. 1 pkt 7, winno być § 15 ust. 1 pkt 9 rozporządzenia).

³ Zasady tworzenia i funkcjonowania mieszkań chronionych zostały określone w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.) oraz rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 kwietnia 2018 roku w sprawie mieszkań chronionych (Dz. U. z 2018 r., poz. 822 ze zm.). Zgodnie art. 53 ust. 3 ww. ustawy mieszkania chronione mogą być prowadzone przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej lub organizację pożytku publicznego i w zależności od celu udzielania wsparcia prowadzone jest jako mieszkanie chronione treningowe lub mieszkanie chronione wspierane. Wsparcie w postaci mieszkania chronionego może nastąpić na podstawie decyzji o skierowaniu do korzystania z tej formy pomocy, wydanej na czas nieokreślony (art. 53 ust. 7 ustawy o pomocy społecznej) lub w przypadku mieszkań chronionych prowadzonych przez podmioty inne niż gmina, powiat lub na ich zlecenie, wsparcie to jest realizowane na podstawie umowy cywilnoprawnej, zawartej z osobą korzystającą z pobytu w mieszkaniu chronionym (art. 53 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej). Zgodnie z § 15 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia w sprawie zakładów aktywności zawodowej natomiast ze środków zakładowego funduszu aktywności mogą być finansowane wydatki związane z pomocą w przygotowaniu, budowie, remoncie i wyposażeniu indywidualnych lub zbiorowych form mieszkalnictwa chronionego dla niepełnosprawnych pracowników zakładu aktywności zawodowej. Nie oznacza to jednak możliwości samodzielnej budowy przez prowadzącego zakład aktywności zawodowej mieszkań chronionych, a jedynie partycypację w kosztach takowego przedsięwzięcia realizowanego przez jednostki wymienione w ww. ustawie o pomocy społecznej. Jednakże należy pamiętać, iż udział procentowy w takim przedsięwzięciu, powinien być wprost proporcjonalny do liczby osób zatrudnionych w zakładzie aktywności zawodowej mających zamieszkać w tego typu mieszkaniach.

Odnosnie zakładowego funduszu aktywności należy dodatkowo zaznaczyć, że Kontrolowany nie przedłożył faktur potwierdzających wydatki na dofinansowania i pożyczki udzielone na remont w prywatnych mieszkaniach niepełnosprawnych pracowników, jak też na refundację zakupu indywidualnego sprzętu rehabilitacyjnego oraz leków i innych niezbędnych środków medycznych. Na tę okoliczność Dyrektor Zakładu złożył oświadczenie z dnia 07.11.2022 r., w którym wskazał, że pracownik na etapie składania wniosku o refundację lub dofinansowanie przedkłada fakturę kierownikowi rehabilitacji jako osobie upoważnionej do wglądu i następnie ta osoba potwierdza prawidłowość danych wpisanych na wniosku pracownika (załącznik nr 3 do regulaminu ZFA), a w przypadku pomocy udzielonej w formie pożyczek pracownik zawiera umowę pożyczki, której rozliczenie następuje w terminie 3 miesięcy od otrzymania pożyczki [Akta kontroli str. nr 101-102].

- 3) **§ 16 ust. 1 rozporządzenia**, bowiem w Zakładzie został opracowany i zatwierdzony regulamin zakładowego funduszu aktywności określający w szczególności tryb i zasady przeznaczania środków tego funduszu, jednakże jego wersja obowiązująca do dnia 27.10.2022 r. nie określała odsetek od środków zgromadzonych na rachunku zakładowego funduszu aktywności jako jednego ze źródeł, z których należy tworzyć ten fundusz [możliwość w tym zakresie została wskazana w § 14 ust. 1 rozporządzenia w brzmieniu nadanym uchwaloną w dniu 20.10.2020 r. i obowiązującą od dnia 17.11.2020 r. nowelizacją ww. rozporządzenia ogłoszoną w Dz. U. z 2020 r., poz. 1921.

Niemniej na podstawie przedłożonego w trakcie kontroli zarządzenia nr 18/2022 z dnia 27.10.2022 r. oraz zarządzenia nr 19/2022 z dnia 15.11.2022 r., Dyrektor Zakładu wprowadził zmiany w § 2 tego regulaminu poprzez dodanie pkt 2d w brzmieniu: „odsetki od środków zgromadzonych na rachunku bankowym zakładowego funduszu aktywności” [Akta kontroli str. nr 304-321].

Podsumowując: w okresie do dnia 27.10.2022 r. regulamin zakładowego funduszu aktywności niedostatecznie spełniał wymóg wskazany w § 16 ust. 1 rozporządzenia, albowiem nie wymieniał wszystkich, dopuszczonych przez ustawodawcę, rodzajów źródeł jego tworzenia.

Wskazać należy, że kontrolę przeprowadzono z uwzględnieniem regulacji, o których mowa w § 17 i 18 rozporządzenia w sprawie zakładów aktywności zawodowej.

Mając na uwadze powyżej opisany stan faktyczny, **w trakcie kontroli stwierdzono nieprawidłowości**, o których mowa w § 13 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie trybu i sposobu przeprowadzania kontroli przez organy upoważnione do kontroli na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 29), a mianowicie:

- 1) rozbieżność między powierzchnią pomieszczeń w budynku przy ul. Przywodnej 1 w Wałbrzychu, wskazaną w tytule prawnym do tej nieruchomości (316,90 m²) a stanem faktycznym, co skutkowało przekazaniem - niezgodnie z art. 31 ust. 4 ustawy o rehabilitacji - na rachunek ZFA zaniżonej kwoty zwolnienia z podatku od nieruchomości (wyliczonej od mniejszej powierzchni tego budynku); aktualna bowiem powierzchnia pomieszczeń w budynku pod tym adresem, która oprócz powierzchni gruntowej, jest użytkowana na potrzeby zakładu aktywności zawodowej, wynosi 320,30 m².

Nieprawidłowość ta została usunięta w trakcie kontroli, Dyrektor Zakładu przedłożył decyzję Prezydenta Wałbrzycha nr 18/2022 zmieniającą do decyzji nr 25/2019, uwzględniającą aktualny wymiar powierzchni użytkowej w obiekcie przy ul. Przywodnej 1 w Wałbrzychu.

- 2) nieuwzględnienie w obowiązującej do dnia 27.10.2022 r. wersji regulaminu Zakładowego Funduszu Aktywności odsetek od środków zgromadzonych na rachunku zakładowego funduszu aktywności, zgodnie z § 14 ust. 1 ww. rozporządzenia w brzmieniu nadanym uchwaloną w dniu 20.10.2020 r., nowelizacją rozporządzenia w sprawie zakładów aktywności zawodowej.

Nieprawidłowość ta została usunięta w trakcie kontroli. Dyrektor Zakładu przedłożył w tym zakresie dwa zarządzenia: nr 18/2022 z dnia 27.10.2022 r. i nr 19/2022 z dnia 15.11.2022 r.

- 3) nieprawidłowo zakwalifikowane na podstawie § 15 ust. 1, pkt 7, zamiast § 15 ust. 1 pkt 9 rozporządzenia wydatki zawarte w wykazie przesłanym przy piśmie z dnia 10.10.2022 r. w postaci pożyczek/dofinansowania udzielonych trzem niepełnosprawnym pracownikom na :

- wykonanie ogrzewania gazowego,
- montaż instalacji nawiewno-wywiewnej w lokalu otrzymanym do remontu od Gminy,
- sfinansowanie kosztów przystosowania kuchni w przyznanym lokalu mieszkalnym dla osoby poruszającej się na wózku inwalidzkim,

albowiem celem tych wydatków był remont w mieszkaniach prywatnych powyższych pracowników, a § 15 ust. 1, pkt 7 rozporządzenia jest podstawą do dokonywania wydatków na pomoc w przygotowaniu, budowie, remoncie i wyposażeniu indywidualnych i zbiorowych form mieszkalnictwa chronionego dla osób niepełnosprawnych.

Nieprawidłowość ta została usunięta w trakcie kontroli, albowiem w dniu 22.11.2022 r. wpłynęła korekta dokumentacji w tym zakresie.

Oprócz ww. nieprawidłowości, Kontrolowany winien uwzględnić dodatkowe uwagi wskazane w protokole kontroli z dnia 25.11.2022 r., a mianowicie należy:

- 1) dokumentować w sposób rzetelny ewidencję czasu zajęć rehabilitacyjnych, która pozwoli na obiektywne stwierdzenie, czy są zachowane warunki określone w § 12 ust. 1 i ust. 3 rozporządzenia w sprawie zakładów aktywności zawodowej,
- 2) dokonać korekty deklaracji za 2022 r. na podatek od nieruchomości położonej przy ul. Przywodnej 1 w Wałbrzychu poprzez uwzględnienie w niej, oprócz faktycznej powierzchni gruntowej, również aktualnego metrażu 320,30 m² posadowionego na niej budynku, zgodnie z tytułem prawnym do nieruchomości zlokalizowanej pod tym adresem, tj. decyzją Prezydenta Miasta Wrocławia nr 25/2019 z dnia 24.06.2019 r., zmienioną decyzją nr 18/2022 z dnia 15.11.2022 r. i jednocześnie przekazać na rachunek zakładowego funduszu aktywności różnicę pomiędzy kwotą podatku prawidłowo wyliczoną od 320,30 m² powierzchni użytkowej ww. budynku a kwotą uprzednio przekazaną na rachunek ZFA, jednakże wyliczoną od zaniżonej powierzchni 316,90 m²,
- 3) dodać w Regulaminie Zakładowego Funduszu Aktywności w Zakładzie Aktywności Zawodowej „Victoria” zapisy dotyczące poświadczonych za zgodność z oryginałem kopii faktur, rachunków jako dokumentów załączanych do wniosku o pomoc ze środków tego funduszu.

W świetle bowiem obecnych regulacji (§ 14 ust. 1 pkt b regulaminu ZFA) pracownik niepełnosprawny do wniosku o pomoc indywidualną dołącza wypełniony blankiet, stanowiący załącznik nr 3 do regulaminu, w którym wskazuje dane związane z kosztem wydatku wymienionego we wniosku (numer i kwota faktury, sprzedawca itp.); niemniej taki sposób dokumentowania wydatku może być obarczony błędami pisarskimi, nieczytelnością zapisów, co w konsekwencji może prowadzić do niewłaściwej ewidencji wydatku.

Dokumentowanie wydatków na ww. pomoc poświadczonymi za zgodność z oryginałem kopiami faktur, rachunków (niejako dokumentami źródłowymi - zweryfikowanymi przez personel rehabilitacyjny) pozwoli uniknąć tego typu ryzyka i jednocześnie sprzyjać będzie przejrzystości w dokumentacji dotyczącej środków tego funduszu, szczególnie w sytuacjach, gdy wysokość udzielonej pomocy jest znaczna.

Z uwagi na ww. ustalenia kontrolne, **zalecam:**

- 1) dokumentować w sposób rzetelny ewidencję czasu zajęć rehabilitacyjnych,
- 2) kwalifikować prawidłowo wydatki z zakładowego funduszu aktywności zgodnie z § 15 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zakładów aktywności zawodowej,

- 3) pobierać poświadczony za zgodność z oryginałem kopie faktur, rachunków jako dokumentów potwierdzających wydatki zgodne z celem udzielonej niepełnosprawnym pracownikom pomocy ze środków ww. funduszu.

Termin wykonania: na bieżąco.

- 4) dokonać korekty deklaracji za 2022 r. na podatek od nieruchomości położonej przy ul. Przywodnej 1 w Wałbrzychu poprzez uwzględnienie w niej, oprócz faktycznej powierzchni gruntowej, również aktualnego metrażu 320,30 m² posadowionego na niej budynku, zgodnie z tytułem prawnym do nieruchomości zlokalizowanej pod tym adresem, tj. decyzją Prezydenta Miasta Wrocławia nr 25/2019 z dnia 24.06.2019 r., zmienioną decyzją nr 18/2022 z dnia 15.11.2022 r. i jednocześnie przekazać na rachunek zakładowego funduszu aktywności różnicę pomiędzy kwotą podatku prawidłowo wyliczoną od 320,30 m² powierzchni użytkowej ww. budynku a kwotą uprzednio przekazaną na rachunek ZFA, jednakże wyliczoną od zaniżonej powierzchni 316,90 m²,

Termin wykonania: 30.01.2023 r.

Zgodnie z § 17 ust 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie trybu i sposobu przeprowadzania kontroli przez organy upoważnione do kontroli na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2013 r., poz. 29), kierownik podmiotu kontrolowanego, w terminie wyznaczonym w wystąpieniu pokontrolnym, jest zobowiązany zawiadomić Wojewodę Dolnośląskiego o sposobie wykorzystania uwag i wykonania zaleceń pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO.

Iwona Drelichowska-Stopa
Dyrektor Wydziału
Zdrowia i Polityki Społecznej

Otrzymują:

- 1) Prezydent Miasta Wałbrzycha,
- 2) Zakład Aktywności Zawodowej „Victoria” w Wałbrzychu
- 3) Aa.